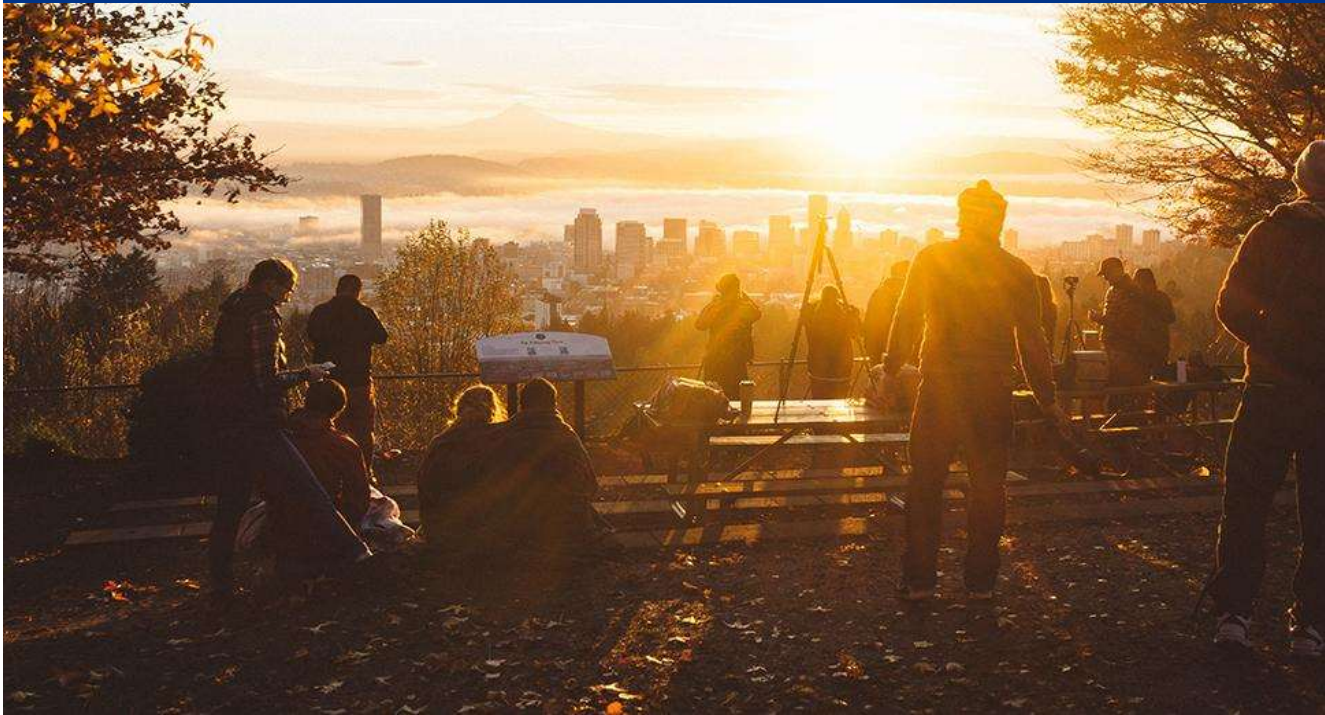

Social hållbarhet i samhällsplanering – *en kunskapsöversikt*

Vad är samhällsplanering?

” Riktlinjer för utveckling av bebyggelse, service, kommunikationer och miljö..... utformas under demokratiska former”

- fokus på processerna som styr markanvändningen
- lokal och regional nivå
- har alltid en social utgångspunkt?

Samhällsplaneringens betydelse för social hållbarhet

- markanvändningen – en resursfördelare
- tillgång till goda boendemiljöer, mötesplatser, rekreationsområden
- grundläggande förutsättningar för hälsa och social hållbarhet med integration, trygghet och jämlikhet

FN:s hållbarhetsmål

11.1 By 2030, ensure access for all to adequate, safe and affordable housing and basic services and upgrade slums

SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

11.2 By 2030, provide access to safe, affordable, accessible and sustainable transport systems for all [...]

Konventioner och mål som stöd för social hållbarhet

Internationella deklARATIONER och konventioner

**FN:s konvention om sociala,
ekonomiska och kulturella
rättigheter**

Rätten till en tillfredsställande
levnadsstandard (§11)
Rätten till bostad (§11)

Nationella mål

Folkhälsomålen

Att skapa samhälleliga förutsättningar
för en god hälsa på lika villkor för hela
befolkningen

1. Delaktighet och inflytande i samhället
2. Ekonomiska och sociala förutsättningar
3. Barn och ungas uppväxtvillkor

Vad säger lagen?

Plan- och bygglagen kap 1§ 1

Främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktigt hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och för kommande generationer

Miljöbalken 1:1

Mark, vatten och fysisk miljö i övrigt ska användas så att en ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas

Socialtjänstlagen 1 §

Till socialnämndens uppgifter hör att
- *göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen,*
- *medverka i samhällsplaneringen och i samarbete med andra samhällsorgan, organisationer, föreningar och enskilda främja goda miljöer i kommunen*

” *Utmaningen blir att (om nödvändigt) reformera lagar och förordningar, samt att navigera inom ramen för lagar, förordningar, regelsystem och konventioner på ett sätt som är socialt hållbart”*
(Eriksson, 2015)

Frågeställningar och metod

- 1. Vad innebär social hållbarhet i samhällsplanering?**
- 2. Hur integreras det i olika processer inom samhällsplanering?**
- 3. Vilka behov av kunskap finns inom forskning och praktik?**

Metod: litteraturöversikt, intervjuer, workshop/fokusgrupp

Vilka medverkar?

Vad ska arbetet leda till?

1. Start på en kunskapsbyggande process

- *vad vet vi, vad behöver vi veta?*
- *samlar aktörer*
- *utveckla ett eller flera delprojekt baserade på "co-production", ansökningar om forsknings- och utvecklingsmedel*

2. Seminarium och en rapport

**Vad innebär
social hållbarhet
i samhällsplanering?**

Social hållbarhet – problematiskt begrepp rent policymässigt

” *To think that their present circumstances and their present societal arrangements might be sustained – that is an unsustainable thought for the majority of the world’s people.*”
(Marcuse 1998)

- satsningar kan leda till social hållbarhet, men stävja mänsklig utveckling (Marcuse 1998)
- döljer konflikter (Marcuse 1998)

Social hållbarhet – problematiskt begrepp rent analytiskt

” *A concept in chaos*”
(Vallance m.fl. 2011)

- policyrelevant, men rent analytiskt kan man tala om ex social impact (Bramley & Power 2009)
- kan anpassas för att mobilisera människor (Boström mfl 2015)
- först på senare tid börjar bli ett fält i sig självt (Weingaertner and Moberg 2014)

Social hållbarhet som synonymt med sociala frågor

- används ibland synonymt med “sociala dimensioner”, “sociala frågor” osv. (Murphy 2012)
- ett urval: delaktighet, deltagande, empowerment, jämlikhet, välbefinnande, miljö rättvisa, livskvalitet, kulturell mångfald, socialt kapital, mänskligt kapital, boende, hållbarhet i lokalsamhället, medvetenhet, social sammanhållning, hälsa

Social hållbarhet – rättvisa och uthållighet

- “något mer” än sociala frågor
- två centrala karaktäristika
 - 1) **rättvisa**
 - 2) **uthållighet**

(Dempsey 2012; Ghahramanpouri 2013; Lidskog & Elander 2010; Olsson 2012; Weingaertner and Moberg 2014)
- vissa värden är rättvist fördelade samt uthålliga över tid
- “olika nyanser” - vad? för vem? när? var? (Lidskog & Elander 2010)

Social hållbarhet – som del av hållbarhet i stort

- ibland diskuteras social hållbarhet som del i övergripande hållbarhet (Ghahramanpouri mfl 2013; Vallance mfl 2011)
- det går inte att separera de tre dimensionerna, miljöproblem är sociala problem (Cuthill 2009)

Socialt hållbar utveckling

- finns en dimension av utveckling (**development SH**), ej bara uthållighet (**maintenance SH**) (Vallance mfl 2011)
- skilja på utvecklingsprocessen mot målet social hållbarhet och social hållbarhet som tillståndet som man vill ska hålla (Weingaertner and Moberg 2014)

Socialt hållbar utveckling

Synvänder för att tänka om och göra annorlunda

- finns en dimension av utveckling (**development SH**), ej bara uthållighet (**maintenance SH**)
- skilja mellan social hållbarhet som önskvärt tillstånd och en social hållbar utveckling som målet

Vad innebär social hållbarhet i samhällsplanering?

Det är en fråga som går tillbaka till vad man tror att planeringen kan åstadkomma.

Vad är orsaken till social ohållbarhet?

Innebörden av social hållbarhet måste besvaras i varje specifikt sammanhang.

Viktigt att tänka på att inte dela upp hållbarhetsarbetet i sociala, ekonomiska och miljömässiga effekter som är separerade från varandra.

**Hur integreras
sociala aspekter
i samhällsplanering?**

Social hållbarhet i fysisk planering – centrala begrepp och teman

Policies och strategier

Malmökommissionen

Closing the gap in one generation

Sociala bestämningsfaktorer för hälsa

Vision 2014 - Ett Stockholm för alla *Skillnadernas Stockholm*

S2020 - Jämlikt Göteborg

Skillnader i livsvillkor och hälsa i Göteborg

Fokusområde 4: skapa

hälsofrämjande och hållbara livsmiljöer

Verktyg för social analys i städer

Gehls 12 kvalitetskriterier

WELL

CIO City

Barnkonsekvensanalys

Grönytefaktor

CityLab Action

Place syntax tool

LEED

Future proofing cities

Social konsekvensanalys

Stadsrumsanalys

New Urban Agenda

Ekosystemtjänster

Sociotopkarta

Södertörnsmodellen

BREEAM

UN Habitats five principles

Social stadsbyggnadsanalys

Uppbyggnad och användning

- processmanualer, kvalitetsmärkningar, matriser, checklistor, indikatorer, kriterier för viktning, matematiska värderingar, utformningsprinciper, underlag
- kvantitativ och kvalitativ data kring nuläge, åtgärder och konsekvenser
- bygger på varandra
- utvärderingar saknas ofta

”

Det viktigaste med en SKB är processen! Både processen för att ta fram själva redskapet och processen att göra själva SKB bedömningen ”

Värden och kunskapsunderlag

- samspel och möten, hälsa, lycka, rättvisa och jämlikhet, dialog och inkludering, gröna miljöer, trygghet, tillgänglighet, kulturvärden
- vissa brister i definitioner, motiveringar och prioriteringar
- kunskapsunderlag?

Utformning av offentlig miljö och lokaliserering av service, kultur och fritid

Foto t.v.: Anna Persson, foto t.h.: Malmö stad.

Social hållbarhet i fysisk planering på regional nivå

Foto: Stockholms läns landsting

- det lokala vs det regionala
- helhetsperspektiv kring olika insatser
- socialt kapital: överbryggande (*bridging*) och länkande (*linking*)
- det urbana spelet
 - 99 åtgärder för att minska boendesegregation: samordning mellan olika sektorer och styρνivåer

Social hållbarhet i transportplanering – centrala begrepp och teman

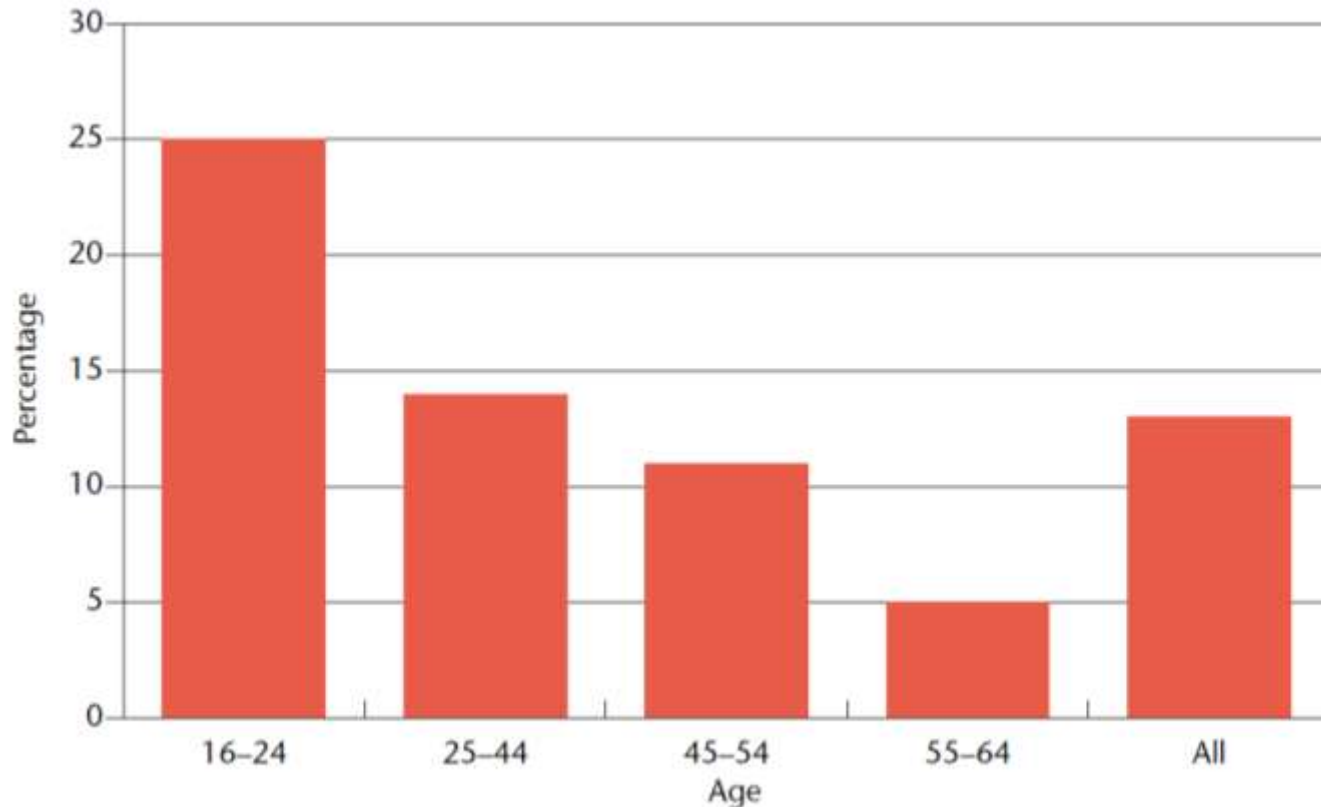
- möjliggörare för ett fungerande vardagsliv
- minska negativ påverkan
- utformning och kvalitet

Foto: Ciprian Gorga

Planera för tillgång/ tillgänglighet

Figure 1.1: Percentage of people who have not applied for a particular job in the previous 12 months because of transport problems they would have getting to work

Source: Department for Transport, *Accessibility of local services and facilities (2002)*

Källa: Making the connections, Final report on transport and social exclusion

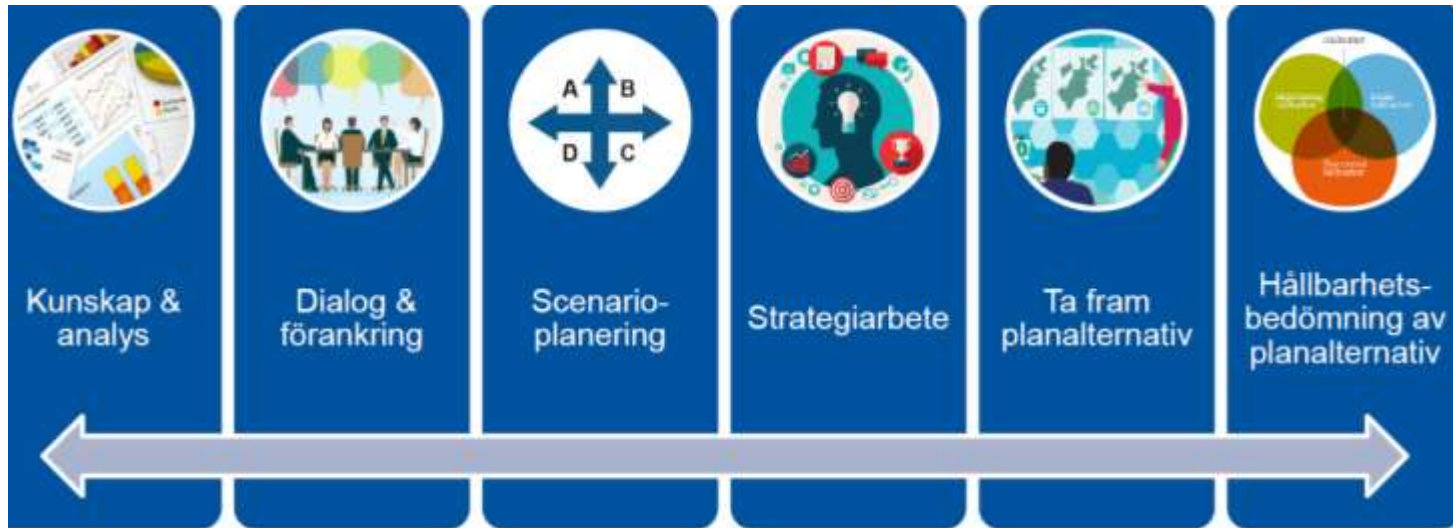
Transportinfrastrukturens sociala konsekvenser

Bild: Programstudie Spårväg syd- Flemingsberg, Skärholmen-Älvsjö,
social konsekvensbeskrivning,
SLL 2015

Från prognosstyrd till målstyrd transportplanering

Tematisk indelning	Undergrupper med indikatorer	I vilken mån bidrar plan alternativet till.....
Konsekvenser för människor	Hälsosamma och attraktiva livsmiljöer	tillgänglighet till fritids- och kulturaktiviteter för de som saknar bil

Sociala riktlinjer och strategier för trafikförsörjning

Foto: Göteborgsregionens kommunalförbund GR

- trygghet i samt till och från kollektivtrafiken
- fysisk tillgänglighet för barn, äldre och personer med funktionsvariationer
- dialog och demokrati
- sysselsättningskrav i upphandlingar av byggprojekt
- kollektivtrafik för alla

Social hållbarhet i bostadsplanering/bostadsförsörjning – centrala begrepp och teman

- bostäder för alla
- bryta boendesegregationen

Helhetssyn i boendeplaneringen

Foto: Marianne Dock, Malmö stad

- områdesförnyelse och nyproduktion
- innanförskap - utanförskap
- kombinera fysiska insatser med sociala
- mellankommunal och regional fråga

Socialt blandat boende och variation

Foto: <http://alvstaden.goteborg.se/>

- blandade upplåtelseformer
- inkluderande bostäder
- åtkomliga / prisvänliga bostäder
- variation i funktion och gestaltning
- boenden för olika behov och livsstilar
- olika slags boendeformer

Socialt hållbar renovering

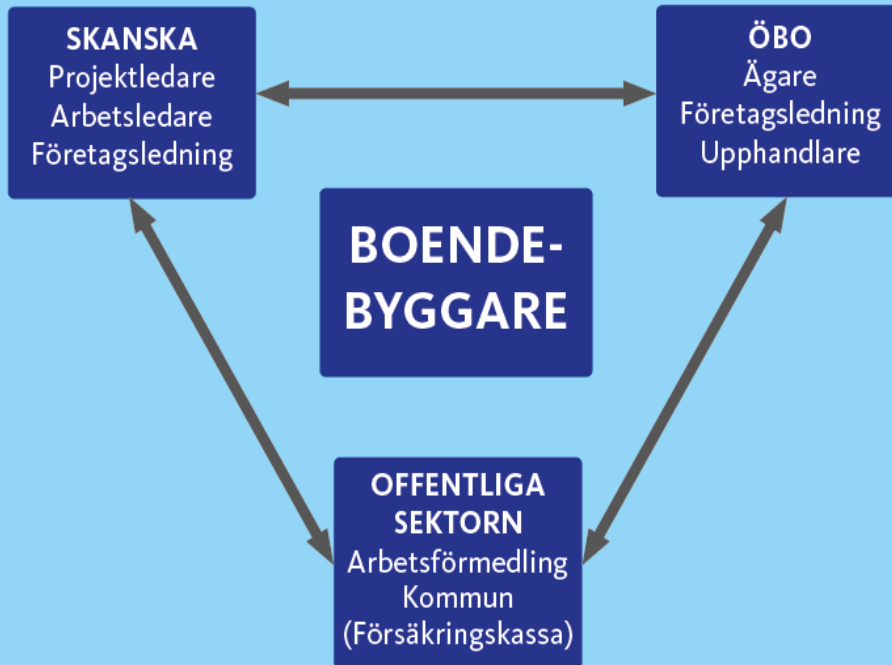
Foto: Gårdstensbostäder

- möjlighet att bo kvar
- boendeflyttande
- insatser för att stärka områdets identitet
- mötesplatser
- social investeringspolitik

Sociala krav i upphandlingar

Vivallaprojektets aktörer

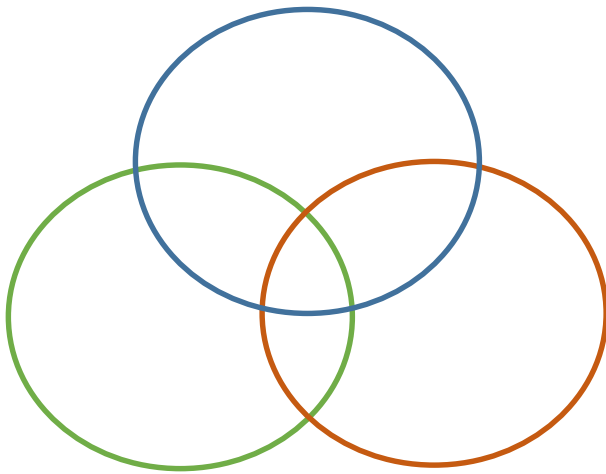
- sysselsättning av personer i bostadsområdet
- samhällsekonomiska vinster
- för fastighetsbolagen: mer intäkter från boende på sikt, minskad vandalism

**Vilka kunskapsbehov finns
inom forskning och praktik?**

Beakta alla hållbarhetsdimensioner

- metoder för att analysera och beakta sociala effekter i förhållande till ekonomiska och ekologiska effekter
- hur, av vem och på vilken planeringsnivå görs avvägningar när hållbarhetsaspekter står emot varann?

Utveckling av verktyg för analys och certifiering

Foto: Lisa Champion

- vetenskaplig bas relativt utvecklad
- uppföljning och kvalitetssäkring
- användning inom andra områden –
t.ex. i transportplanering
- demokratisk aspekt i utformning och användning

Mäta, strukturera och följa upp

- behov av mätbarhet och ”strukturerbarhet”
- tillgång och tillgänglighet kopplat till socioekonomiska faktorer
- sociala investeringar, att uppskatta sociala värden i ekonomiska termer
- uppföljning och utvärdering, sociala effekter på kort och lång sikt

Koppling mellan fysisk miljö och social hållbarhet

Foto: Ciprian Gorga

- vad ger olika fysiska strukturer för effekter?
- förläggning av kollektivtrafik - konsekvenser för olika sociala grupper
- vad är en *“inkluderande mötesplats”*?
- vad ger samhällsplanering för effekt i förhållande till andra åtgärder?
- hur planera för social hållbarhet i täta resp. glesa miljöer?

Planeringspraktiken – styrning, ledning och organisering

- kunskapsöverföring/-utbyte
- målkonflikter och prioriteringar
- förändring av institutionella instrument
- makt och normer
- delaktighet och inflytande

Tack till...

- Intervjupersoner
- Praktikanter: Oskar Bäcklin, Anna Hildesson, Samar Ramli, Anna Eken, Josefine Magnusson
- Referensgrupp
- Nätverket för socialt medveten samhällsplanering (SOMSA)